

Sustav trošarina u Hrvatskoj bliži europskom sustavu

Kuliš, Danijela

Source / Izvornik: **Newsletter : povremeno glasilo Instituta za javne financije, 2013, 15, 1 - 9**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/nlh.2013.75>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:831392>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

Sustav trošarina u Hrvatskoj bliži europskom sustavu

DANIJELA KULIŠ Institut za javne financije

S ciljem ugradnje europskih trošarinskih instituta u zakonodavstvo Republike Hrvatske (RH) i usklađivanjem s minimalnim visinama stopa trošarina propisanih EU direktivama, u veljači je objavljen novi Zakon o trošarinama (ZOT). Zakon je stupio na snagu 2. ožujka s izuzetkom određenih odredbi koje će se primjenjivati od dana primanja u Europsku uniju. Prvi dio ZOT-a donosi temeljne odredbe trošarinskog sustava, drugi se odnosi na oporezivanje harmoniziranih trošarinskih proizvoda, a treći sadrži prekršajne, postupovne te prijelazne i završne odredbe.

Zakonom se od 1. ožujka 2013. na teritoriju RH uvodi elektronički Sustav kontrole kretanja trošarinskih proizvoda (*Excise Movement Control System – EMCS*), a s danom pristupa EU-u uspostavlja se i između RH i drugih država članica EU-a. Sustav omogućuje elektroničku razmjenu informacija između ovlaštenih gospodarskih subjekata i nadležnih carinskih i poreznih tijela u zemljama članicama, u cilju praćenja kretanja trošarinskih proizvoda u sustavu odgode plaćanja trošarinskih davanja¹. EMCS zamjenjuje papirnati prateći trošarinski dokument elektronskim.

Unošenje trošarinskih proizvoda

Ukoliko fizička osoba unosi i sama prevozi trošarinske proizvode za osobne, a ne za komercijalne svrhe – koji su već pušteni u potrošnju u drugoj državi članici – pod određenim uvjetima ne nastaje obveza plaćanja trošarine.

Uneseni trošarinski proizvodi nisu namijenjeni za komercijalne svrhe ako njihove količine ne prelaze: 800 komada cigareta; 400 komada cigarilosa; 200 komada cigara; 1 kilogram duhana za pušenje; 10 litara jakog alkoholnog pića, 20 litara međuproizvoda; 90 litara vina, uključujući najviše 60 litara pjenušavog vina; 110 litara piva. Obveza plaćanja trošarine nastaje za svaki prijevoz energenata, osim prijevoza pogonskog goriva u standardnim spremnicima motornih vozila ili u prikladnim prenosivim kanistrima za rezervno gorivo zapremnine do 10 litara.

¹ Sustav odgode plaćanja trošarine primjenjuje se na primanje, proizvodnju, preradu (obradu), skladištenje, izvođenje drugih radnji s trošarinskim proizvodima i otpremanje trošarinskih proizvoda u kojem je obveza plaćanja trošarine odgođena, a koji nisu obuhvaćeni carinskim sustavom odgode.

U nastavku se prikazuje oporezivanje alkohola i alkoholnih pića, duhanskih prerađevina te energenata i električne energije. Prikaz obuhvaća sadašnji sustav oporezivanja, promjene koje nastupaju ulaskom u EU i usklađenja koja se imaju provesti u sljedećim godinama. Premda su u harmoniziranom sustavu EU-a propisane minimalne stope i oporezivi proizvodi, među zemljama još uvijek postoje znatne razlike. Radi dobivanja okvirne slike prikazuju se minimalno propisane i stvarne stope koje se primjenjuju u pojedinim zemljama EU-a i u RH.

TROŠARINE NA ALKOHOL I ALKOHOLNA PIĆA

Visina trošarine na alkohol i alkoholna pića nije promijenjena novim Zakonom. Sadašnje stope u RH na višoj su razini od minimalno propisanih u EU-u i što se tiče europskih propisa ne bi se trebale mijenjati. Pristupanjem EU-u ukidaju se količinska ograničenja za komercijalnu proizvodnju izvan sustava odgode plaćanja trošarine. Proizvođači koji u komercijalne svrhe proizvode alkohol, međuproizvode i ostala pića dobivena vrenjem, moći će proizvoditi, odnosno poslovati i izvan trošarinskih skladišta (čl. 69.) bez polaganja instrumenta osiguranja plaćanja trošarine, što nije omogućeno ostalim proizvođačima trošarinskih proizvoda.

U proizvodnji i preradi neprehrambenih proizvoda, oslobođeni korisnik trošarinskih proizvoda ne plaća trošarinu na etilni alkohol koji je djelomično denaturiran propisanim sredstvima.

Tablica 1.

Stope trošarina na alkohol i alkoholna pića u Hrvatskoj i Europskoj uniji

Trošarinski proizvod	Visina trošarine u Hrvatskoj	Minimalna trošarina u EU (u eurima)	Minimalna EU trošarina (u kn)
Pivo	40 kn za 1% volumnog udjela stvarnog alkohola u hektolitru gotovog proizvoda (hl/°alc)	1,87 € hl/°alc 0,748 € hl/°Pato	13,89 kn hl/°alc 5,55 kn hl/°Plato
Mirna vina	0 kn/hl gotovog proizvoda	0 €	0 kn/hl
Pjenušava vina	0 kn/hl gotovog proizvoda	0 €	0 kn/hl
Ostala pića dobivena vrenjem, osim piva i vina	0 kn/hl gotovog proizvoda	0 €	0 kn/hl
Međuproizvodi	800 kn/hl gotovog proizvoda (≥15% vol/°alc.)	45 €/hl	334,15 kn/hl
	500 kn/hl gotovog proizvoda (<15% vol/°alc.)		
Etilni alkohol	5.300 kn/hl čistog alkohola	550 €/hl čistog alkohola	4.084,03 kn/hl

Napomena: Preračunato prema tečaju ECB (OJ C 296, 2. 10. 2012.), 1 euro iznosi 7,4255 kuna.

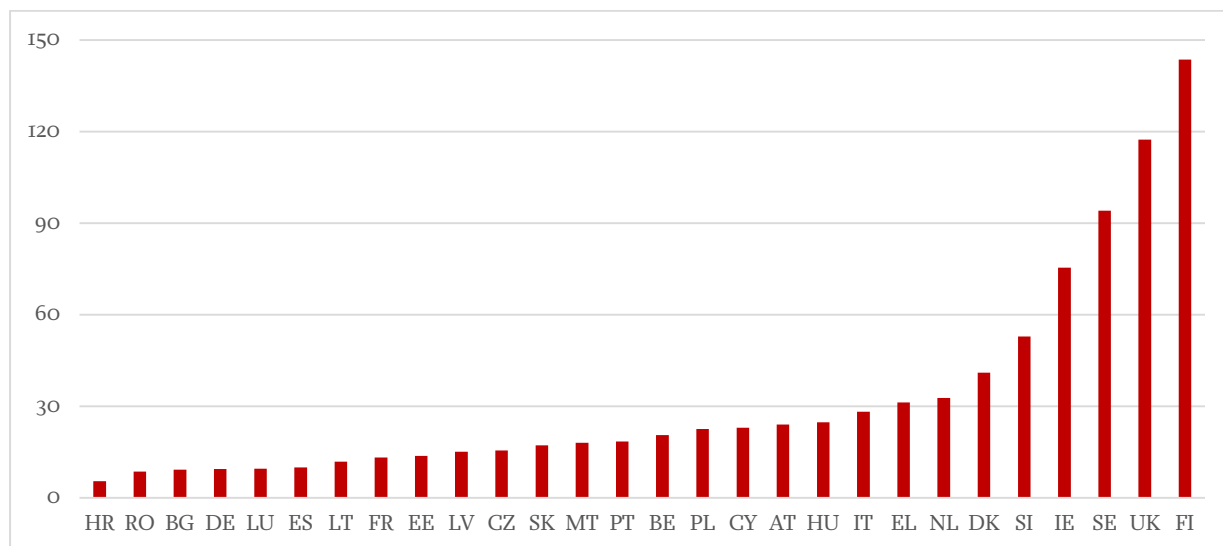
Izvor: European commission (2013a); Zakon o trošarinama.

Svaki alkoholni proizvod se u RH oporezuje jednom stopom, dok u EU-u za sve kategorije proizvoda postoji jedna ili više općih i sniženih stopa. Općih stopa može biti i više, primjerice kod piva, gdje stope ovise o koncentraciji sladovine ili udjelu alkohola. Snižene stope ovise o proizvedenoj količini, a primjenjuju se na pivo nezavisnih malih proizvođača s godišnjom proizvodnjom do 200.000 hl (stopa ne može biti niža od 50% opće stope). U ZOT-u nisu određene posebne stope za male proizvođače piva. Pivo s manjim udjelom alkohola (do 2,8%) oporezuje se u EU-u sniženim stopama, ovisno o udjelu alkohola. Iako je stopa trošarine na pivo (5,4 eura/hl) u Hrvatskoj mjerena udjelom alkohola gotovo 65% viša od minimalne, nižu stopu od hrvatske imaju samo Litva (2,46 eura/hl), Latvija (3,13 eura/hl) i Slovačka (3,59 eura/hl). Stope trošarine na pivo mjerene udjelom alkohola najviše su u Finskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu i Švedskoj.

Grafikon 1. prikazuje visinu stopa na pivo u zemljama EU-a po kriterijima visoke koncentracije sladovine i udjela alkohola (12°Plato ili 4,8% alkohola po hektolitru), što znači da se u tim zemljama primjenjuju i niže stope. Prema ovim kriterijima, stopa u Hrvatskoj je najniža jer se pivo oporezuje samo jednom stopom i prema samo jednom kriteriju (1% volumnog udjela stvarnog alkohola u hektolitru gotovog proizvoda).

Grafikon 1.

Stope trošarina na pivo u zemljama Europske unije, 2012/2013. (u eurima)

Napomena: AT-Austrija, BE-Belgija, BG-Bugarska, CY-Cipar, CZ-Češka, DE-Njemačka, DK-Danska, EE-Estonija, EL-Grčka, ES-Španjolska, FI-Finska, FR-Francuska, HU-Mađarska, IE-Irska, IT-Italija, LT-Litva, LU-Luksemburg, LV-Latvija, MT-Malta, NL-Nizozemska, PL-Poljska, PT-Portugal, RO-Rumunjska, SE-Švedska, SI-Slovenija, SK-Slovačka, UK-Velika Britanija.

Izvor: *The Brewers of Europe* (2012); *Zakon o trošarinama*.

Na vino su u EU-u propisane opće i snižene stope. Većina zemalja primjenjuje opću nultu stopu na vina i u manjoj mjeri na pjenušava vina. Za primjenu nulte stope na mirna vina odlučila se većina zemalja EU-a², dok u zemljama visokog poreznog opterećenja alkohola (Švedska, Finska, Irska, UK) stope variraju od 200 do preko 500 eura/hl.

U usporedbi sa zemljama EU-a, stopa na etilni alkohol u Hrvatskoj (713 eura/hl) je uz Bugarsku (562 eura/hl) među najnižima. Najviše stope primjenjuju se u Švedskoj (5.950 eura/hl), Finskoj (4.340 eura/hl) i u UK-u (3.360 eura/hl). Snižena stopa na etilni alkohol u EU-u primjenjuje se za "blaža" žestoka pića te u nekim regijama i za male destilerije čija je godišnja proizvodnja do 10 hl čistog alkohola. Mali proizvođači jakog alkoholnog pića u Hrvatskoj su oni koji proizvode za vlastite potrebe do 20 litara čistog alkohola godišnje po kućanstvu. Porez se plaća prema zapremnini kotla (100 litara = 100 kuna, veći od 100 litara = 200 kuna). Ukoliko proizvedu veću količinu jakoga alkoholnog pića, primjenjuje se stopa trošarina kao i za ostale obveznike (5.300 kn/hl čistog alkohola).

² Austrija, Bugarska, Cipar, Češka, Grčka, Njemačka, Italija, Luksemburg, Mađarska, Malta, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka i Španjolska.

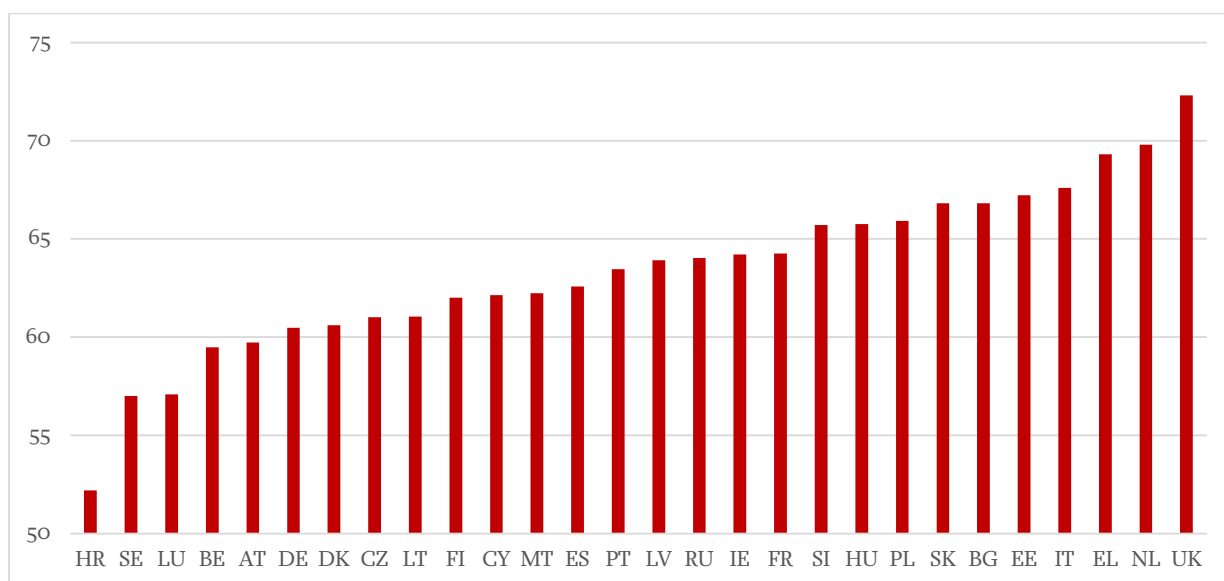
TROŠARINE NA DUHAN I DUHANSKE PROIZVODE

Novim Zakonom usklađuju se definicije duhanskih prerađevina i visine trošarina na cigarete. Za izračun specifične trošarine promijenit će se definicija cigareta³ i postupci utvrđivanja i prijavljivanja maloprodajnih cijena duhanskih prerađevina i izjednačiti visina trošarine na cigare i cigarilose.

Sukladno Direktivama Vijeća (2010/12/EU, 2011/64/EU i 2010/12/EU), umjesto maloprodajne cijene najpopularnije kategorije cigareta (*Most Popular Price Category – MPPC*) kao referentna vrijednost i osnova za mjerenje postotka udjela specifične trošarine u ukupnom poreznom opterećenju uvodi se prosječna ponderirana maloprodajna cijena cigareta (*Weighted Average Price – WAP*)⁴ puštenih u potrošnju.

Grafikon 2.

Stope trošarina na cigarete u zemljama EU-a (1. siječnja 2013.) u eurima, u % od prosječno ponderirane maloprodajne cijene cigareta

Napomena: Stopa u Hrvatskoj odnosi se na prvih 11 mjeseci 2012.

Izvor: European Commission (2013c)

Na grafikonu 2. je vidljivo da je stopa u Hrvatskoj najniža, pa je za usklađivanje s europskim stopama nužno dulje vremensko razdoblje. Tijekom pristupnih pregovora za ostvarenje minimalne visine trošarine, Hrvatskoj je odobreno prijelazno razdoblje do 31. prosinca 2017., do kada treba provesti postupno usklađivanje u najmanje tri faze. Usklađivanje stopa trošarina na cigarete započelo je već prethodnih godina, a buduće obveze su sljedeće:

- 1. srpnja 2013. – ukupna trošarina mora iznositi najmanje 57% prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta puštenih u potrošnju i 64 eura/1.000 komada. Sada je 52,2% i 65,25 eura/1.000 komada cigareta (podaci za prvih 11 mjeseci 2012.);
- 1. siječnja 2014. – minimalno 77 eura/1.000 komada, bez obzira na WAP;
- 31. prosinca 2017. – 90 eura/1.000 komada, uz minimalno 60% prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta puštenih u potrošnju.

³ U izračunu specifične trošarine, jednom će se cigaretom smatrati smotuljak duhana čija je dužina bez filtera ili usnika do 8 cm, što je promjena s obzirom na dosad propisanih do 9 cm. Dvema će se cigaretama smatrati cigarete dužine od 8 do 11 cm, trima od 11 do 14 cm, odnosno povećava se za jednu cigaretu svaka daljnja 3 centimetra dužine smotuljka duhana bez filtera ili usnika.

⁴ Izračunava se kao omjer između ukupne vrijednosti svih cigareta puštenih u potrošnju u 2012. i ukupne količine cigareta puštenih u potrošnju u 2012.

Direktiva propisuje jednake minimalne stope na cigare i cigarilose. Pristupanjem EU-u, trošarina na cigare i cigarilose će iznositi 600 kn/1.000 komada (80 eura/1.000 komada), što u potpunosti zadovoljava kriterij minimalne trošarine (12 eura/1.000 komada). Višu stopu specifične trošarine na cigare imaju samo Irska (275 eura/1.000 komada), UK (243 eura/1.000 komada), Estonija (211 eura/1.000 komada) i Cipar (90 eura/1.000 komada).

Pristupanjem EU-u povećava se trošarina na sitno rezani duhan čiji rast će se nastaviti i u sljedećim godinama. Gotovo 50%-tni rast stope očekuje se i za ostali duhan za pušenje što je u skladu s preporukama Europske komisije da zbog konkurentnosti među duhanskim proizvodima, posebice cigaretama i ostalim duhanima za pušenje (koji su jednako štetni) treba čim više izjednačavati porezno opterećenje (stope).

Tablica 2.

Stope trošarina na duhanske proizvode u Hrvatskoj i Europskoj uniji

Trošarinski proizvod	Visina trošarine u Hrvatskoj	Visina trošarine u Hrvatskoj nakon pristupanja EU	Minimalna trošarina u EU	Minimalna EU trošarina izražena (u kn)
Cigarete				
Specifična trošarina	180 kn/1.000 kom.	64 €/1.000 kom.	64 €/1.000 kom. bez obzira na WAP udio specifične trošarine u ukupnom poreznom opterećenju 5 - 76,5%; – od 1. siječnja 2014. 77 €/1.000 kom. bez obzira na WAP; – do 31. prosinca 2017. 90 eura/1.000 kom. bez obzira na WAP; udio specifične trošarine u ukupnom poreznom opterećenju 7,5 - 76,5 %.	475 kn/1.000 kom. 668 kn/1.000 kom.
Proporcionalna trošarina	36% maloprodajne cijene	57% WAP	57% udio ukupne trošarine u WAP-u; – od 1. siječnja 2014. 60% udio ukupne trošarine u WAP-u;	
Cigare	1.100 kn/1.000 kom.	600 kn/1.000 kom.	12 €/1.000 kom.	89 kn/1.000 kom.
Cigarilosi	220 kn/1.000 kom.	600 kn/1.000 kom.	12 €/1.000 kom.	89 kn/1.000 kom.
Sitno rezani duhan za pušenje	325 kn/kg proizvoda	351 kn/kg proizvoda	od 1. siječnja 2013. - 47 €/kg od 1. siječnja 2015. - 54 €/kg od 1. siječnja 2018. - 60 €/kg od 1. siječnja 2020. - 60 €/kg	349 kn/kg 401 kn/kg 446 kn/kg 446 kn/kg
Ostali duhan za pušenje	146 kn/1.000 kom.	296 kn/1.000 kom.	22 €/kg	163 kn/1.000 kom.

Izvor: European Commission (2013c); Zakon o trošarinama

TROŠARINE NA ENERGENTE I ELEKTRIČNU ENERGIJU

Najveće promjene u sustavu trošarina odnose se na energente i električnu energiju. Osim povećanja stopa, uvodi se i oporezivanje prirodnog plina, ugljena, koksa i električne energije.

Sustav oporezivanje energenata u EU-u je najsloženiji – i prema broju oporezivih proizvoda, broju i visini stopa te nizu izuzeća i posebnosti u pojedinim zemljama. Osim harmoniziranih trošarina na energente, 8 zemalja⁵ je uvelo i posebna (parafiskalna) davanja i naknade na neke vrste energenata. Osim fiskalnih, sve značajniji razlozi oporezivanja energenata su ekološki što je utjecalo na rast i sve veću diferencijaciju stopa. Svim zemljama – uključujući i Hrvatsku – zajedničko je da najveći udio u ukupno naplaćenim trošarinama imaju upravo prihodi od trošarina na energente.

Iz tablice 3. je vidljivo da su sve stope uglavnom usklađene s minimalno propisanim, osim što su niže na UNP i prirodni plin koji služe kao pogonsko gorivo. Povećat će se stope na plinsko ulje za pogonsko gorivo (4%) i na kerozin – petrolej (9%). No, ne treba zaboraviti da su od 1. siječnja 2013. Uredbom o visini trošarina na motorne benzine, plinsko ulje i kerozin za pogon (NN 144/12) – uz ostale – povećane i te trošarine (15% i 2%). Iako u EU-u minimalno propisana trošarina na kerozin namijenjen grijanju ima stopu 0%, novim se Zakonom uvodi oporezivanje od 1.752 kn/1.000 l. Najveća se promjena odnosi na uvođenje oporezivanja prirodnog plina, ugljena, koksa i električne energije, kod kojih su stope uglavnom na razini minimalnih, a više su na prirodni plin namijenjen grijanju. U Zakonu su propisana stanovita oslobođenja za uporabu energenata i električne energije za određene namjene. Najznačajnija se odnose na prirodni plin i električnu energiju koji se koriste u kućanstvima te na plin za pogon. Člankom 101. reguliraju se i oslobođenja vezana uz:

- uporabu prirodnog plina i električne energije u pojedinim industrijskim procesima te na električnu energiju dobivenu iz obnovljivih izvora energije (ukoliko je proizvođač koristi za vlastite potrebe);
- energente koji se koriste kao pogonsko gorivo za plovidbu, uključujući ribolov i električnu energiju proizvedenu na plovilu (osim uporabe plovnih objekata i plovila za privatne svrhe);
- energente koji se koriste kao gorivo u zračnom prometu (osim uporabe za privatne letove);
- i dalje se primjenjuju postojeća oslobođenja za dizelsko gorivo (plavi dizel) namijenjeno poljoprivredi, ribarstvu i u akvakulturi, uz uvođenje oslobođenja na označeno plinsko ulje za pogonsko gorivo u nacionalnoj komercijalnoj plovidbi na međunarodnim linijama, domaćim vodama i unutar države članice.

⁵ Belgija, Cipar, Njemačka, Nizozemska, Finska, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Litva.

Tablica 3.*Stope trošarina na energente i električnu energiju u Hrvatskoj i Europskoj uniji*

Trošarinski proizvod	Visina trošarine u Hrvatskoj	Visina trošarine u Hrvatskoj nakon pristupanja EU-u	Minimalna trošarina u EU	Minimalna EU trošarina izražena u kunama
Motorni benzin – pogonska goriva				
olovni	3.801 kn/1.000 l		421 €/1.000 l	3.126 kn/1.000 l
bezolovni	3.151 kn/1.000 l		359 €/1.000 l	2.666 kn/1.000 l
Plinsko ulje (dizel)				
za pogon	2.354 kn/1.000 l	2.450,50 kn/1.000 l	330 €/1.000 l	2.450 kn/1.000 l
za grijanje	343 kn/1.000 l		21 €/1.000 l	156 kn/1.000 l
industrijska i komercijalna uporaba*			21 €/1.000 l	156 kn/1.000 l
Kerozin – petrolej				
za pogon	2.243 kn/1.000 l	2.450,50 kn/1.000 l	330 €/1.000 l	2.450 kn/1.000 l
za grijanje		1.752 kn/1.000 l	0 €/1.000 l	0 kn
industrijska i komercijalna uporaba			21 €/1.000 l	156 kn/1.000 l
UNP – ukapljeni naftni plin				
za pogon	912,50 kn/1.000 kg	100 kn/1.000 kg	125 €/1.000 kg	928 kn/1.000 kg
za grijanje (poslovna/neposlovna)	0 kn/1.000 kg	100 kn/1.000 kg	0 €	0 kn
industrijska i komercijalna uporaba			41 €/1.000 kg	304 kn/1.000 kg
Teško loživo ulje – za grijanje				
poslovno	160 kn/1.000 kg ^b		15 €/1.000 kg	111 kn/1.000 kg
neposlovno			15 €/1.000 kg	111 kn/1.000 kg
biogoriva – čista		0 kn		
Prirodni plin				
za pogon		0 kn/MWh	2,6 €/GJ	19 kn/GJ
za grijanje		8,10 kn/MWh ⁷	0,3 €/GJ	2,23 kn/GJ
– neposlovna uporaba		(29,6 kn/GJ)		
za grijanje		4,05 kn/MWh	0,15 €/GJ	1,11 kn/GJ
– poslovna uporaba		(14,6 kn/GJ)		
industrijska i komercijalna uporaba		000	0,3 €/GJ	2,23 kn/GJ
Ugljen i koks				
neposlovna uporaba		2,30 kn/GJ	0,3 €/GJ	2,23 kn/GJ
poslovna uporaba		2,30 kn/GJ	0,15 €/GJ	1,11 kn/GJ
Električna energija				
neposlovna uporaba		7,50 kn/MWh	1 €/MWh	7,43 kn/MWh
poslovna uporaba		3,75 kn/MWh	0,5 EUR/MWh	3,71 kn/MWh

* osim za poljoprivredu

Izvor: European Commission (2013b); Zakon o trošarinama.

Na grafikonu 3. prikazane su maksimalne trošarine na olovni i bezolovni benzin. U europskim se zemljama na isti proizvod primjenjuju različite stope, ovisno o udjelu sumpora, CO₂, biogoriva, te o namjeni ili regiji u kojoj se gorivo koristi. U Poljskoj, Sloveniji i Finskoj korištenje olovnog benzina je zabranjeno. Četiri EU zemlje imaju niže stope na olovni benzin od hrvatskih, a najviše stope su u Nizozemskoj, UK-u i Švedskoj. U Hrvatskoj će se plinsko ulje (dizelsko gorivo) za pogon oporezivati minimalnom stopom (330 eura/1.000 l), koja je najniža u EU-u. Neke zemlje – kao i Hrvatska – iskoristile su mogućnost primjene snižene stope za dizelsko gorivo koje se koristi u nekim sektorima (poljoprivreda, ribarstvo, hortikultura, šumarstvo, željeznički promet). Stopa trošarine na kerozin koji se koristi kao pogonsko gorivo će se danom pristupanja EU-u izjednačiti s minimalnom (330 eura/1.000 l), a uvodi se i oporezivanje kerozina za grijanje (1.752 kn/1.000 l) i UNP-a za grijanje. Iako Direktiva predviđa nultu stopu za kerozin i UNP namijenjen grijanju, uglavnom sve EU zemlje oporezuju ove proizvode. Minimalna stopa na prirodni plin koji se koristi kao pogonsko gorivo je 2,6 eura/GJ. U novom Zakonu ova stopa nije usklađena s Direktivom,

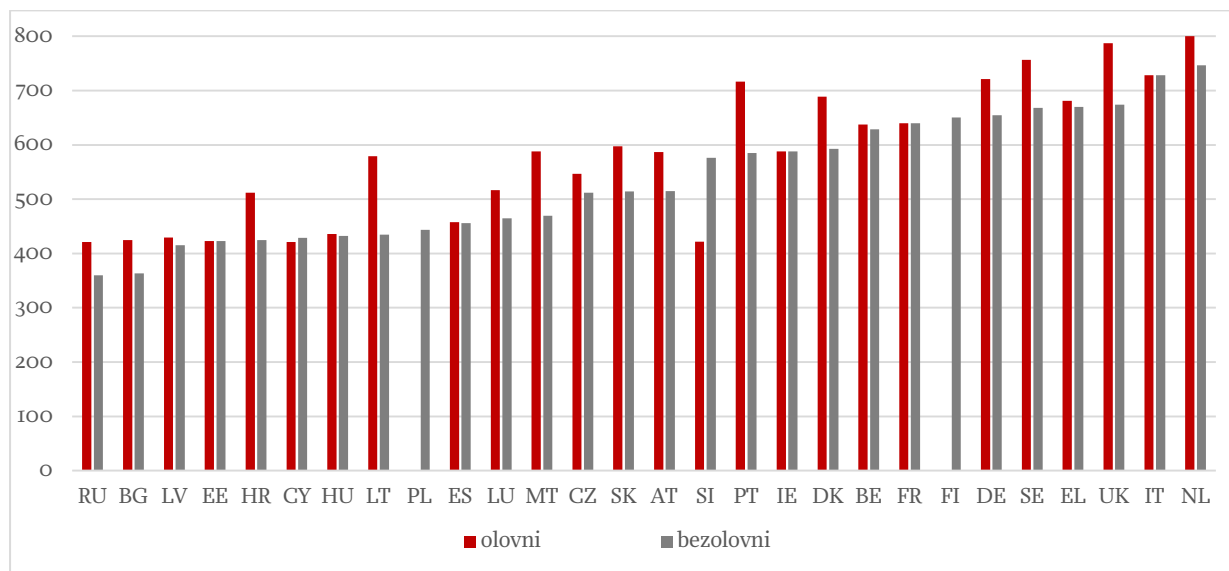
⁶ Iako su proizvodi po Kombiranoj nomenklaturi isti kao u Direktivi, u ZOT-u nije navedeno radi li se o grijanju za poslovne ili neposlovne namjene.

⁷ Preračunato 1 MWh = 3,6 GJ.

odnosno iznosi 0 kn/MWh, što nije jednako izuzeću u čl. 101. (8). Minimalna stopa u zemljama EU-a na plin namijenjen grijanju (poslovna uporaba) iznosi 0,15 eura/GJ i kreće se u rasponima od 0 do 9,37 eura/GJ. Minimalna stopa na poslovnu uporabu električne energije iznosi 0,5 eura/MWh, a za neposlovnu 1 euro/MWh. Stope su najviše u Nizozemskoj (116 eura/MWh) i Danskoj (94-110 eura/MWh). Pristupanjem EU-u, stope će u Hrvatskoj biti jednake minimalnim stopama. I kod oporezivanja električne energije postoji mogućnost primjene sniženih stopa za određene sektore.

Grafikon 3.

Maksimalne trošarine na benzin (olovni i bezolovni) u zemljama Europske unije (€/1.000 l)

Izvor: European Commission (2013.c); Zakon o trošarinama

ZAKLJUČAK

Premda su novim Zakonom o trošarinama stope trošarina u najvećem dijelu usklađene s minimalnim stopama propisanim Direktivama, u budućnosti nas očekuje daljnji porast stopa (na cigarete i sitno rezani duhan za pušenje). Osim opće (jedne) stope koja se primjenjuje na trošarinske proizvode u Hrvatskoj u EU-u postoje razlike i u broju stopa, pa se na iste proizvode – pod određenim uvjetima – primjenjuju i snižene stope. U oporezivanju energenata neusklađene su (niže) stope na UNP i prirodni plin za pogon. Direktiva 2003/96/EU propisuje da se energenti (plinsko ulje – dizel, kerozin – petrolej, UNP i prirodni plin) namijenjeni industrijskoj i komercijalnoj uporabi oporezuju, što novi Zakon o trošarinama zasad ne propisuje.

Međutim, ako je i zadovoljen uvjet minimalnih stopa propisanih Direktivama EU-a, Vlada RH može prema Zakonu o trošarinama (čl. 60, toč. 7) uredbom mijenjati (povećavati) propisane stope trošarina. Ovisno o ciljevima i potrebama fiskalne politike (manjak proračunskih prihoda, rast javnih rashoda, rast javnog duga i sl.), stope se mogu mijenjati.

Svako povećanje poreza utječe na cijenu oporezivih proizvoda pa je stoga moguće očekivati rast cijena cigareta, ostalog duhana i energenata. Manje zabrinjava porast cijena cigareta, ali porast cijena energenata – unatoč nekim oslobođenjima – znatno će utjecati na opći rast cijena, životni standard građana i poslovanje gospodarskog sektora.

Prema okvirnoj procjeni Ministarstva financija, uvođenje trošarina na električnu energiju trebalo bi utjecati na povećanje maloprodajne cijene za 1,05%, a za prirodni plin 3,41% (krajnji

kupci priključeni na transportni sustav), odnosno za 2,38% (krajnji kupci priključeni na distribucijski sustav).

Kada se govori o utjecaju na cijene, osim trošarina treba imati na umu i PDV koji se obračunava na maloprodajnu cijenu. Stopa PDV-a u RH jedna je od najviših u EU-u i – što je još važnije – viša je od stopa u susjednim zemljama (osim Mađarske). I uz nižu trošarinu, cijene trošarinskih proizvoda u Hrvatskoj mogu biti više, što potiče legalnu, ali i ilegalnu prekograničnu kupovinu, a time i smanjenje poreznih prihoda. Novi Zakon o trošarinama donosi i nove, detaljnije odredbe o provedbi nadzora (učinkovitiji pravni okvir za suzbijanje, sprečavanje i sankcioniranje nezakonitosti i porezne evazije) i obuhvatnije mjere i aktivnosti u sprečavanju prekršajnih djela i kažnjavanju počinitelja. Ipak, legalna prekogranična kupovina jeftinijih proizvoda u susjednim zemljama može utjecati na porezne prihode.

LITERATURA

Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity.

Council Directive 2010/12/EU of 16 February 2010 amending Directives 92/79/EEC, 92/80/EEC and 95/59/EC on the structure and rates of excise duty applied on manufactured tobacco and Directive 2008/118/EC.

Council Directive 2011/64/EU of 21 June 2011 on the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco.

Council Directive 92/84/EEC of 19 October 1992 on the approximation of the rates of excise duty on alcohol and alcoholic beverages.

European Commission, 2013a. *Excise Duty Tables Part I – Alcoholic Beverages* [online]. Dostupno na <http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/excise_duties/alcoholic_beverages/rates/> [20. 3. 2013.]

European Commission, 2013b. *Excise Duty Tables Part II – Energy Products and Electricity* [online]. Dostupno na <http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/energy_products/rates/excise_duties-part_ii_energy_products_en.pdf> [20. 3. 2013.]

European Commission, 2013c. *Excise Duty Tables Part III – Manufactured Tobacco* [online]. Dostupno na <http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/tobacco_products/rates/excise_duties-part_iii_tobacco_en.pdf> [20.3. 2013.]

The Brewers of Europe, 2012. *Excise Duty Rates for Beer in Europe* [online]. *Brussels: The Brewers of Europe*. Dostupno na <<http://www.brewersofeurope.org/docs/publications/BED2012.pdf>> [20. 3. 2013.]

Uredba o visini trošarine na motorne benzine, plinsko ulje i kerozin za pogon, NN,144/12. Zagreb: Narodne novine.

Zakon o trošarinama, NN 83/09, 3/12, 22/13. Zagreb: Narodne novine.